14/11/2022

«Ο πλησίον. Αυτός ο άγνωστος»: Ομιλία του Πρωτοπρεσβυτέρου π. Χρήστου Τσάκαλου

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Καλαβρύτων και Αιγιαλείας

Στο πλαίσιο της δραστηριότητας των εσπερινών ομιλιών, πραγματοποιήθηκε την Κυριακή 13 Νοεμβρίου 2022, στο πνευματικό κέντρο «Νέοι Ορίζοντες» της Ιεράς Μητροπόλεως Καλαβρύτων και Αιγιαλείας, παρουσία του Σεβασμιωτάτου Μητροπολίτου κ. Ιερωνύμου, η ομιλία του Αιδεσιμολογιωτάτου Πρωτοπρεσβυτέρου π. Χρήστου Τσάκαλου, Γενικού Αρχιερατικού Επιτρόπου της Ιεράς Μητροπόλεώς, με τίτλο «Ο πλησίον. Αυτός ο άγνωστος».

Ο ομιλητής με αφορμή την ευαγγελική παραβολή του Καλού Σαμαρείτη, στηριζόμενος σε αγιογραφικές και πατερικές σχετικές αναφορές, προσδιόρισε την έννοια, τη σημασία και το περιεχόμενο του όρου “πλησίον”. «Ο “πλησίον”», είπε, «δεν ορίζεται με βάση τον τόπο καταγωγής ή τη θρησκευτική πίστη, αλλά με βάση την ανάγκη που έχει. “Πλησίον” είναι ο κάθε άνθρωπος που βρίσκεται σε ανάγκη,

αδιακρίτως έθνους, φυλής, θρησκευτικού πιστεύω, κοινωνικής τάξης.

Στο σημείο αυτό αναφέρθηκαν δύο σημαντικές μαρτυρίες των Μεγάλων Πατέρων της Εκκλησίας του **Μ. Βασιλείου** και του αδελφού του **Αγίου Γρηγορίου Νύσσης** , οι οποίες δίνουν με σαφήνεια την απάντηση στο ερώτημα ποιός είναι ο πλησίον. Ο πρώτος αναφέρει : «Αν χτυπήσει την πόρτα σου κάποιος που πασχίζει να αντιμετωπίσει την ανάγκη του, μη ζυγίσεις τα πράγματα με ανώμαλο τρόπο. Μην πεις δηλαδή, "Αυτός είναι φίλος, είναι ομόφυλος, με έχει ευεργετήσει παλιότερα, ενώ ο άλλος είναι ξένος, αλλόφυλος, άγνωστος". Αν κρίνεις άνισα, ούτε συ θα ελεηθείς. Μία είναι η ανθρώπινη φύση· και ο ένας και ο άλλος είναι άνθρωπος· κοινή είναι στους δύο η ανάγκη, κοινή η φτώχεια. Πρόσφερε και στον αδελφό και στον ξένο· στον μεν αδελφό σου να μη γυρίσεις την πλάτη, τον δε ξένο κάν' τον αδελφό σου. Ο Θεός θέλει να στηρίζεις τους αναγκεμένους, κι όχι να κάνεις διακρίσεις ανάμεσα στους ανθρώπους· δεν θέλει να δίνεις στον ομόφυλο και να αποδιώχνεις τον ξένο· όλοι είναι ομόφυλοι, όλοι είναι αδέρφια, όλοι είναι παιδιά ενός πατέρα. Υπάρχει κάποιος που τον ξερίζωσε κάποια συμφορά και δεν του έχει απομείνει τίποτα, παρά μόνο η ψυχή και το σώμα του· εμείς όμως, όσοι έχουμε γλυτώσει άγευστοι συμφορών, ας μοιραστούμε με εκείνους την ευημερία μας. Ας αγκαλιάσουμε τους αδελφούς μας που μόλις και μετά βίας έχουν διασωθεί»(Μ. Βασίλειος, Ηθικοί Λόγοι, κδ, *Περί ελεημοσύνης, Λόγος Δ΄*, *PG* 32, 1160D-1161A).

Και ο δεύτερος, ο Άγιος Γρηγόριος Νύσσης, κινούμενος στην ίδια γραμμή τονίζει: «Ήρθαν έτσι τα πράγματα, ώστε γύρω μας να αφθονούν οι γυμνοί και οι άστεγοι. Είναι πάμπολλοι οι πρόσφυγες που χτυπούν τις πόρτες μας. Πάμπολλοι είναι και οι ξένοι και οι μετανάστες. Όπου κι αν κοιτάξεις θα δεις χέρια απλωμένα σε ζητιανιά. Για σπίτι έχουν το ύπαιθρο. Κατάλυμα βρίσκουν στις στοές, τις παρόδους και τα ερημικότερα σημεία της αγοράς. Φωλιάζουν σε τρύπες όπως οι νυχτοκόρακες και οι κουκουβάγιες. Το ρούχο τους είναι διάτρητα κουρέλια. Για χωράφι έχουν τη διάθεση όσων δίνουν ελεημοσύνη. Για τροφή, ό,τι τύχει. Πίνουν νερό από τις κρήνες όπως τα ζώα, και για ποτήρια έχουν τις χούφτες τους. Για αποθήκη έχουν την κοιλιά τους, όσο μπορεί αυτή να συγκρατήσει ό,τι μπαίνει μέσα. Τραπέζι τους είναι τα γόνατά τους διπλωμένα. Κρεβάτι, το έδαφος. Μπάνιο, κάποιος ποταμός ή λίμνη, όπως τα έχει προσφέρει ακατέργαστα και κοινά σε όλους ο Θεός. Η ζωή τους είναι πλέον γεμάτη μετακινήσεις και αγριάδα, όμως δεν ήταν έτσι εξαρχής. Ας όψονται η συμφορά και η ανάγκη». (Γρηγόριος Νύσσης, *Περί Φιλοπτωχίας καί Εὐποιΐας*, Λόγος Α΄, *PG* 46,453-470)[1]. Τα κείμενα αυτά γράφτηκαν πριν από δεκαεπτά περίπου αιώνες, ακούγονται όμως σημερινά. Οι δύο άγιοι αδελφοί δεν υπαγορεύουν ηθικές αρχές που θα πρέπει να νομοθετηθούν από μια υποτιθέμενη χριστιανική Πολιτεία, αλλά προτείνουν μια διαφορετική οργάνωση του βίου που, αν υιοθετηθεί από την κοινότητα των πιστών, θα δώσει μαρτυρία του οράματός

της για το πολίτευμα της Βασιλείας των Ουρανών.

Η ιδιότητα του πλησίον δεν είναι μία επίφαση κοινωνικότητας, δεν είναι μία επίπλαστη λεκτική συμπάθεια. Δεν είναι μία σχέση εξωτερική και τυπική. Και το ουσιαστικό πρόβλημα δεν είναι ποιος “είναι” ο πλησίον, αλλά το πώς θα γίνουμε πλησίον σε κάθε άνθρωπο που χρειάζεται βοήθεια. Δεν πρόκειται πλέον για μία έννοια στατική, αλλά δυναμική. Είναι μία σχέση που φανερώνει κόπο, αυταπάρνηση, θυσία. Είναι σχέση, που τη διακρίνει ο δυνατός χτύπος της καρδιάς και το ασίγαστο πάθος για προσφορά».

Επίσης, υπογράμμισε ότι «ο Κύριος, με την αποκαλυπτική περιγραφή Του, δεν διευρύνει απλώς το νόημα του “πλησίον”, αλλά συγχρόνως κάνει αυστηρή κριτική στη θρησκευτική νοοτροπία της εποχής Του και θέτει έμμεσα ένα ακόμη αμείλικτο ερώτημα: “Ποιος έχει την ευαισθησία να κατανοεί καλύτερα το θέλημα του Θεού, να ανακαλύπτει το βαθύτερο νόημα της εντολής περί αγάπης του πλησίον; Ποιος τελικά τηρεί τον Νόμο; Αυτοί που ασχολούνται επισήμως με το λειτουργικό και θρησκευτικό τυπικό, οι ιερείς και λευίτες, ή ένας ξένος, έξω από την ορθόδοξη ιουδαϊκή παρεμβολή, όπως ο Σαμαρείτης, που βλέπει με καθαρό μάτι και αυθόρμητη καρδιά τον συνάνθρωπό του, χωρίς θρησκευτικές και φυλετικές προκαταλήψεις;” Είναι αυτός που ανταποκρίνεται έμπρακτα στις ανάγκες του άγνωστου και ανώνυμου πλησίον».

Ο **π. Χρήστος** ολοκλήρωσε την ομιλία του λέγοντας ότι «η πρόσβαση στον Θεό γίνεται δρόμος, που οδηγεί στην ανακάλυψη του πλησίον. Και ο πλησίον γίνεται “όχημα”, που μας μεταφέρει στον Θεό».

Μετά το πέρας της ομιλίας, ο **Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Καλαβρύτων και Αιγιαλείας κ. Ιερώνυμος** ευχαρίστησε τον ομιλητή, τονίζοντας ότι με την εισήγησή του προσδιόρισε τη βάση της πνευματικής ζωής, που είναι η σχέση του ανθρώπου με τον πλησίον και τον Θεό, μία σχέση θυσιαστικής αγάπης. «Θα πρέπει ο άνθρωπος να εξέλθει από τον εαυτό του, από τα πάθη του, για να συναντήσει πραγματικά τον συνάνθρωπο και τον Θεό», ανέφερε χαρακτηριστικά ο Σεβασμιώτατος, ο οποίος δεν παρέλειψε, με αφορμή την εν θέματι ομιλία, να εξάρει και το πολύτιμο έργο, που ο **π. Χρήστος** επιτελεί στην Ιερά Μητρόπολη.

Τέλος, ο Σεβασμιώτατος κάλεσε τους παρευρισκομένους να εκμεταλλευθούν προς πνευματική τους ωφέλεια τη δυνατότητα που τους δίδει η δραστηριότητα αυτή μέσα από τις εσπερινές ομιλίες και να προβληματιστούν γόνιμα και δημιουργικά.

1. *Τα μεταφρασμένα πατερικά αποσπάσματα προέρχονται από το βιβλίο του Θανάση Ν. Παπαθανασίου "Ο Θεός μου ο Αλλοδαπός", εκδ. Ακρίτας.*

ΝΕΟΙ ΟΡΙΖΟΝΤΕΣ